

**OCENA WYNIKÓW KONTROLI
straży gminnych (miejskich)
województwa śląskiego w 2023 r.**

I. Planowanie, organizacja i przebieg kontroli:

Zgodnie z art. 9 ust. 2 i 3 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o strażach gminnych¹ Wojewoda Śląski, przy pomocy Komendanta Wojewódzkiego Policji w Katowicach, sprawuje nadzór nad działalnością straży gminnych (miejskich) funkcjonujących na terenie województwa śląskiego.

Tryb sprawowania nadzoru określa rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 21 grudnia 2009 r. w sprawie trybu sprawowania nadzoru nad działalnością straży gminnych (miejskich)², zwane dalej rozporządzeniem.

Działając na podstawie przywołanych wyżej przepisów, 23 listopada 2022 r. w porozumieniu z Komendantem Wojewódzkim Policji w Katowicach sporządzono Plan kontroli na 2023 r. Okresowe kontrole problemowe zaplanowano w pięciu jednostkach straży gminnych (miejskich): w Siemianowicach Śląskich, Knurowie, Piekarach Śląskich Zawierciu i Bieruniu oraz jedną okresową kontrolę kompleksową w Straży Miejskiej w Bytomiu.

Planując zakres kontroli problemowych uwzględniono potrzebę sprawdzenia poprawności realizacji przez strażników gminnych uprawnień, o których mowa w art. 12 ust. 1 pkt 2, 4 i 5 ustawy o strażach gminnych oraz prowadzenie ewidencji wyników straży, zgodnie z art. 9 a ust. 1 pkt 3 wspomnianej ustawy.

Tym samym sprawdzeniu podlegało nakładanie grzywien w postępowaniu mandatowym za wykroczenia określone w trybie przewidzianym przepisami o postępowaniu w sprawach o wykroczenia, prowadzenie czynności wyjaśniających, kierowanie do sądu wniosków o ukaranie.

¹ ustawa z dnia 29 sierpnia 1997 r. o strażach gminnych (Dz. U. z 2021 r., poz. 1763);

² rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 21 grudnia 2009 r. w sprawie trybu sprawowania nadzoru nad działalnością straży gminnych (miejskich) (Dz. U. Nr 220, poz. 1733, z późn. zm.);

W 2023 r. przeprowadzono sześć kontroli w strażach gminnych (miejskich) działających na obszarze województwa, a mianowicie w:

- Straży Miejskiej w Siemianowicach Śląskich – okresowa kontrola problemowa,
- Straży Miejskiej w Knurowie – okresowa kontrola problemowa,
- Straży Miejskiej w Piekarach Śląskich – okresowa kontrola problemowa,
- Straży Miejskiej w Bytomiu – okresowa kontrola kompleksowa,
- Straży Miejskiej w Zawierciu – okresowa kontrola problemowa,
- Straży Miejskiej w Bieruniu – okresowa kontrola problemowa.

Zgodnie z § 5 rozporządzenia wszystkie czynności kontrolne prowadzili, na podstawie pisemnego upoważnienia Wojewody Śląskiego, wyznaczeni przez Komendanta Wojewódzkiego Policji w Katowicach funkcjonariusze Policji pełniący służbę w Wydziale Prewencji. Jakość podejmowanych przez nich czynności, zarówno w sferze planowania i organizacji, jak i realizacji i dokumentowania, ocenić należy jako spełniające najwyższe standardy.

We wszystkich przypadkach o kontroli powiadomiono kierowników jednostek kontrolowanych w terminie nie późniejszym niż 7 dni przed rozpoczęciem kontroli. Wraz z zawiadomieniem przesłano program kontroli.

W trakcie realizacji kontroli nie odnotowano przypadków niewywiązywania się przez kierowników jednostek kontrolowanych z obowiązków wskazanych w § 9 rozporządzenia w zakresie zapewnienia niezbędnych warunków do sprawnego wykonywania czynności kontrolnych oraz przedstawienia - na żądanie kontrolujących - dokumentów i materiałów niezbędnych do przeprowadzenia kontroli.

Średni czas wykonywania czynności kontrolnych w siedzibie straży wynosił 10 dni roboczych.

II. Wyniki kontroli:

W trakcie kontroli stwierdzono nieprawidłowości w następujących obszarach działalności straży gminnych (miejskich):

- a) w obszarze legitymowania osób, w celu ustalenia ich tożsamości i dokumentowania wykonanych czynności w notatnikach służbowych (obszar kontrolowany w 2 jednostkach) :
 - niewpisanie rodzaju dokumentu stanowiącego podstawę do ustalenia tożsamości osoby, tj. nazwy, serii i numeru dokumentu – w 1 straży.

b) w obszarze nakładania grzywnien w postępowaniu mandatowym za wykroczenia określone w trybie przewidzianym przepisami o postępowaniu w sprawach o wykroczenia (obszar kontrolowany w 6 jednostkach):

- niewpisanie rodzaju dokumentu stanowiącego podstawę do ustalenia tożsamości sprawcy – w 5 strażach,
- zastosowanie niepełnej kwalifikacji prawnej naruszonego czynu – w 4 strażach,
- nieoznaczenie rodzaju nakładanego mandatu – w 4 strażach,
- niewpisanie kwalifikacji prawnej czynu – w 3 strażach,
- w kwalifikacji prawnej czynu ograniczenie się do wpisania numeru artykułu bez wpisania nazwy ustawy – w 3 strażach,
- złożenie nieczytelnego podpisu przez osobę ukaraną – w 3 strażach,
- wpisanie nieprawidłowej nazwy ustawy naruszonego czynu – w 2 strażach,
- przekazywanie ze zwłoką kart PRd-5 do właściwego komendanta Policji – w 2 strażach,
- popełnione wykroczenie opisano w sposób niepełny – w 1 straży,
- niewpisanie imienia, nazwiska oraz imienia ojca sprawcy wykroczenia – w 1 straży.

c) w obszarze problematyki czynności wyjaśniających w sprawie o wykroczenia (obszar kontrolowany w 6 jednostkach):

- przewlekłe prowadzenie postępowania – w 3 strażach,
- niezakończenie czynności wyjaśniających sporządzeniem wniosku o odstąpienie z powodu niewykrycia sprawcy wykroczenia – w 2 strażach,
- niepoinformowanie zawiadamiającego o niewniesieniu wniosku do sądu – w 2 strażach,
- niesporządzenie notatki urzędowej z przeprowadzonych czynności z osobą, wobec której zastosowano postępowanie mandatowe – w 1 straży,
- niesporządzenie notatki urzędowej z przeprowadzonych czynności z osobą, wobec której zastosowano środek oddziaływania wychowawczego – w 1 straży,
- zastosowanie niepełnej kwalifikacji prawnej naruszonego czynu – w 1 straży,
- zastosowanie nieprawidłowej kwalifikacji prawnej naruszonego czynu – w 1 straży,
- zastosowanie nieprawidłowej przyczyny odstąpienia – w 1 straży,
- zastosowanie nieprawidłowej przyczyny odstąpienia – w 1 straży,
- niewpisanie kwalifikacji prawnej naruszonego czynu – w 1 straży,
- w kwalifikacji prawnej czynu ograniczono się do wpisania numeru artykułu bez wpisania nazwy ustawy – 1 straży,

- niezarejestrowanie czynności wyjaśniających w ewidencji wyników działań straży – Rejestrze spraw o wykroczenia – w 1 straży.

Kontrola w obszarze prowadzenia ewidencji etatów, wyposażenia i wyników działań straży, w tym nałożonych mandatów karnych oraz wniosków o ukaranie skierowanych do sądu została przeprowadzona w 6 jednostkach straży, w żadnej z nich nie stwierdzono nieprawidłowości.

Należy zaznaczyć, że w Straży Miejskiej w Siemianowicach Śląskich nie stwierdzono nieprawidłowości w zakresie legitymowania osób, natomiast w Straży Miejskiej w Knurowie nie popełniono pomyłek w zakresie prowadzenia czynności wyjaśniających w sprawach o wykroczenia. Ponadto w Straży Miejskiej w Bytomiu, w której została przeprowadzona kontrola kompleksowa, nie wykazano nieprawidłowości w obszarach udzielania pouczeń, zwracania uwagi, ostrzegania lub stosowania innych środków oddziaływania wychowawczego, ujęcia osób stwarzających w sposób oczywisty bezpośrednie zagrożenie dla życia lub zdrowia ludzkiego, a także dla mienia i niezwłocznego doprowadzenia do najbliższej jednostki Policji, dokonywania sprawdzenia prewencyjnego osób doprowadzanych do izby wytrzeźwień lub miejsca zamieszkania, dokonywania czynności wyjaśniających, kierowania wniosków o ukaranie do sądu, oskarżania przed sądem i wnoszenia środków odwoławczych, usuwania pojazdów i ich unieruchamiania przez blokowanie kół w przypadkach, zakresie i trybie określonych w przepisach o ruchu drogowym, wydawania osobom poleceń, żądania niezbędnej pomocy od instytucji państwowych i samorządowych, użycia środków przymusu bezpośredniego.

W okresie poddanym kontroli strażnicy Straży Miejskiej w Bytomiu nie realizowali poniższych zadań, w związku z czym nie podlegały one ocenie:

- dokonywanie kontroli osobistej, przeglądania zawartości podręcznych bagaży osób,
- użycie broni palnej,
- zwracanie się, w nagłych przypadkach, o pomoc do jednostek gospodarczych, prowadzących działalność w zakresie użyteczności publicznej oraz organizacji społecznych, jak również do każdej osoby o udzielenie doraźnej pomocy na zasadach określonych w ustawie o Policji.

Zgodnie z § 11 ust. 3 rozporządzenia do kierowników jednostek kontrolowanych kierowano wystąpienia pokontrolne zawierające informacje o wynikach kontroli, a także zalecenia zmierzające do usunięcia stwierdzonych nieprawidłowości. Sformułowane w wystąpieniach pokontrolnych zalecenia dotyczyły zarówno zapewnienia przestrzegania

przepisów prawa, jak i podjęcia działań zmierzających do skutecznego nadzoru nad wykonywaniem przez strażników zadań.

W jednostkach zalecono podjęcie działań zmierzających do poprawy znajomości i przestrzegania przez strażników przepisów, a w szczególności: rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 22 lutego 2002 r. w sprawie nakładania grzywien w drodze mandatu karnego³, rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 17 listopada 2003 r. w sprawie wykroczeń, za które strażnicy straży gminnych są uprawnieni do nakładania grzywien w drodze mandatu karnego⁴, rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 18 grudnia 2019 r. w sprawie wykonywania niektórych czynności przez strażników gminnych (miejskich)⁵, rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 14 września 2023 r. w sprawie ewidencji kierujących pojazdami naruszających przepisy ruchu drogowego⁶, oraz ustawy z dnia 24 sierpnia 2001 r. Kodeks postępowania w sprawach o wykroczenia⁷ i ustawy z dnia 20 maja 1971 r. Kodeks wykroczeń.⁸

Zgodnie z obowiązkiem wskazanym w § 12 rozporządzenia, po otrzymaniu wystąpień pokontrolnych, kierownicy kontrolowanych jednostek podjęli działania zmierzające do wykonania zaleceń pokontrolnych oraz powiadomili o tym fakcie, dochowując terminów określonych w wystąpieniach.

III. Wnioski:

Prawidłowa realizacja wniosków zawartych w wystąpieniach pokontrolnych oraz objęcie nadzorem służbowym sprawowanym przez komendantów straży wymienionych obszarów, ma pozytywny wpływ na dalsze podniesienie poziomu realizowanych zadań przez podległych funkcjonariuszy, dając jednocześnie podstawę do coraz lepszej oceny pracy i funkcjonowania straży gminnych (miejskich).

Wojewoda Śląski

Marek Wójcik

³ rozporządzenie Prezesa Rady Ministrów z dnia 22 lutego 2002 r. w sprawie nakładania grzywien w drodze mandatu karnego (Dz. U. z 2017 r., poz. 613, z późn. zm.),

⁴ rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 17 listopada 2003 r. w sprawie wykroczeń, za które strażnicy straży gminnych są uprawnieni do nakładania grzywien w drodze mandatu karnego (Dz. U. z 2022, poz. 1350, z późn. zm.),

⁵ rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 18 grudnia 2019 r. w sprawie wykonywania niektórych czynności przez strażników gminnych (miejskich) (Dz. U. poz. 2484),

⁶ rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 14 września 2023 r. w sprawie ewidencji kierujących pojazdami naruszających przepisy ruchu drogowego (Dz. U. poz. 1897);

⁷ ustawa z dnia 24 sierpnia 2001 r. Kodeks postępowania w sprawach o wykroczenia (Dz. U. z 2022 r. poz. 1124, z późn. zm.);

⁸ ustawa z dnia 20 maja 1971 r. Kodeks wykroczeń (Dz. U. z 2023 r. poz. 2119).